

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o oslobodení od daní, ktoré sa vzťahuje na trvalý dovoz osobného majetku jednotlivcov z členského štátu (kodifikované znenie)“

KOM(2008) 376 v konečnom znení – 2008/0120/COD

(2009/C 77/31)

Rada Európskej únie sa 18. júna 2008 rozhodla podľa článku Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady o oslobodení od daní, ktoré sa vzťahuje na trvalý dovoz osobného majetku jednotlivcov z členského štátu (kodifikované znenie)“

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 447. plenárnom zasadnutí 17. a 18. septembra 2008 (schôdza zo 17. septembra 2008) jednomyselne rozhodol zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 17. septembra 2008

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Stratégia vzťahov EÚ – Afrika“

(2009/C 77/32)

Louis Michel, člen Komisie zodpovedný za rozvoj a humanitárnu pomoc, požiadal listom z 11. júla 2007 Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„Stratégia vzťahov EÚ – Afrika“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. júla 2008. Spravodajcom bol pán Dantin.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 447. plenárnom zasadnutí 17. a 18. septembra 2008 (schôdza z 18. septembra 2008) prijal 89 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a nikto sa nezdržal hlasovania, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 V globalizovanom kontexte nového storočia by sme sa mali v otázke **vzťahov medzi Európou a Afrikou poučiť z minulosti, dať im nový základ** a zamerať sa na vytvorenie partnerstva založeného na rovnakých právach a povinnostiach. Po desaťročiach spolupráce a poskytovania rozvojovej pomoci sa totiž nesmierna chudoba v Afrike zhoršuje a prehľbuje – výsledky nesprávne zameraného hospodárskeho rastu, ktorý neprináša nové pracovné miesta, sú rozdelené nerovnomerne, čím sa rozdiely ešte zväčšujú. Viac než 55 % obyvateľstva subsaharskej Afriky má k dispozícii menej než 1 dolár na deň, vyše 70 % celkového počtu pracovných miest predstavuje neoficiálna práca, zabezpečujúca pokrytie základných potrieb, z toho je 57 % pracovných miest v poľnohospodárstve. Tento stav svedčí o vážnom nedostatku dôstojných a produktívnych pracovných miest.

1.2 Táto otázka je veľmi dôležitá, najmä pokiaľ ide o rozvoj a stabilizáciu Afriky, ale aj o bezpečnosť Európy a jej schopnosť vytvárať podmienky pre svoj trvalý rozvoj.

1.3 **Rozvojové politiky**, ktoré doteraz uplatňovala Európska únia v súlade s rôznymi dohodami, (Lomé, Yaoundé, Cotonou) ani vynaložené financie vždy **nedosiahli želané výsledky**, najmä pokiaľ ide o vytváranie dôstojných pracovných miest. Vzhľadom na túto skutočnosť a **potrebu zmeny** výbor víta úspech samitu EÚ – Afrika, ktorý sa konal 8. a 9. decembra 2007 v Lisabone.

1.3.1 Predovšetkým víta prierezové zohľadnenie problematiky zamestnanosti.

1.4 EHSV sa nazdáva, že rozvoj dôstojnej práce je základom pre odstraňovanie nerovností, chudoby, pre sociálne začlenenie a dôstojný život, ktoré sú nevyhnutné na predchádzanie extrémizmu a konfliktom, a teda aj dôležité pre stabilitu krajín.

1.5 Na rozvoj dôstojnej práce je podľa výboru potrebné rozvíjať aktivity prednostne zamerané na túto oblasť, vychádzajúc z nižšie rozvedených prvkov, ktoré sú rozličnej povahy, no navzájom spolu úzko súvisia, ovplyvňujú sa, a teda spoločne vytvárajú ucelenú politiku.

1.5.1 Rast založený predovšetkým na ťažbe prírodných zdrojov nevytvára mnoho pracovných miest. **Preto by sa mal preorientovať na primárne spracované výrobky alebo na konečné výrobky.** Tento cieľ by mali sledovať aj investície, ktoré by mali smerovať do odvetví s vysokou pridanou hodnotou.

1.5.2 **Súkromný sektor je nesmierne dôležitý, a spolu s ním aj malé a stredné podniky.** EÚ musí povýšiť rozvoj MSP na jednu z hlavných línií svojej politiky spolupráce.

1.5.3 Aktuálny rast cien surovín je ďalším dôvodom na to, aby sa z **poľnohospodárstva stala strategická priorita rozvoja.** Poľnohospodárstvo, ktoré využíva veľkú časť územia a zamestnáva značnú časť vidieckeho obyvateľstva, by malo prispievať k dosiahnutiu potravinovej sebestačnosti a k rozvoju spracovateľského priemyslu, a tak spomaliť odchod obyvateľov z vidieka.

Treba vytvoriť krátkodobé, strednodobé a dlhodobé plány v oblasti poľnohospodárstva a predovšetkým sa zamerať na získanie rozpočtových prostriedkov na ich realizáciu. Takéto kroky by sa mali navrhovať v spolupráci s organizáciami poľnohospodárov.

1.5.4 **Rozvoj ľudských zdrojov** je neoddeliteľným faktorom akejkoľvek rozvojovej stratégie. Mali by sa uskutočniť analýzy požiadaviek v oblasti pracovných miest, trhu práce, vypracovať predpovede a **predvídať hlavné problémy a výzvy súvisiace so vzťahom medzi vzdelaním a zamestnaním.**

1.5.5 Hoci **regionálna a intraregionálna hospodárska integrácia** značne pokročila, hospodársky potenciál zatiaľ nie je využitý. Treba predovšetkým skoordinať opatrenia na harmonizáciu colných postupov, rozvinúť infraštruktúru, zabezpečiť voľný pohyb občanov, atď. V tejto súvislosti výbor vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že doteraz neboli uzatvorené **regionálne rokovania o dohodách o hospodárskom partnerstve,** ktoré sa týkajú aj regionálnej integrácie.

1.5.6 Každú rozvojovú politiku musí sprevádzať a obohacovať **sociálny dialóg,** najmä prostredníctvom rokovaní o kolektívnych dohodách. **Preto treba vytvárať alebo rozvíjať silné a nezávislé organizácie zamestnávateľov a pracovníkov.**

1.5.7 **Účasť neštátnych aktérov je nevyhnutným prvkom rozvoja zamestnanosti** a musí sa stať aj neoddeliteľnou súčasťou spoločnej stratégie vzťahov medzi EÚ a Afrikou. Preto ich treba zapojiť do prípravy a realizácie národných a regionálnych orientačných programov.

1.5.8 **Dobrá správa vecí verejných** posilňuje dôveru investorov. Už len z tohto hľadiska je pre zamestnanosť dôležitá. Treba ju chápať globálne, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie ľudských práv a práv pracujúcich, vrátane odborárskych slobôd, pracovných noriem a boja proti **korupcii.** V poslednej uvedenej oblasti musí EÚ aj členské štáty **podmieniť svoju finančnú pomoc možnosťou sledovať jej využitie.**

2. Úvod

2.1 Listom z 11. júla 2007 požiadal Louis Michel, člen Komisie zodpovedný za rozvoj a humanitárnu pomoc, Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval stanovisko k rozličným otázkam vyplývajúcim z oznámenia „Z Káhiry do Lisabonu – partnerstvo EÚ – Afrika“ a aby sa zamerail najmä na tému ako **napraviť nedostatok pracovných miest v Afrike.**

2.2 EHSV víta túto žiadosť, ktorá zodpovedá rámci rozvojovej politiky uplatňovanej v Afrike už niekoľko desaťročí a zároveň je zameraná do budúcnosti a vychádza predovšetkým z rozhodnutí zo summitu EÚ – Afrika, obsiahnutých vo vyhlásení s názvom *Strategické partnerstvo*, ako aj z *Prvého akčného plánu na roky 2008-2010*, pomocou ktorého sa majú závery realizovať.

2.3 Skutočnosť, že sa Komisia obrátila na výbor v **otázke zamestnanosti,** svedčí o jej rozhodnutí povýšiť túto tému na hlavný cieľ jej rozvojovej politiky, a zároveň naznačuje, že ekonomicko-sociálni aktéri môžu zohrať dôležitú úlohu v **boji proti chudobe prostredníctvom vytvárania dôstojných pracovných miest.** EHSV túto skutočnosť víta.

Stanovisko najprv poskytne krátky prehľad politík, ktoré sa uplatňovali v minulosti a ich výsledkov, načrtne súčasnú situáciu v Afrike a budúce politiky a následne sa zameria na hlavné oblasti, v ktorých by bolo podľa výboru potrebné konať, ak chceme prispieť k vytváraniu dôstojných pracovných miest. Tieto úvahy prihliadajú na usmernenia a akčný plán, ktoré boli prijaté na summite EÚ – Afrika, ktorý sa konal 8. a 9. decembra 2007 v Lisabone. Stanovisko takisto vychádza zo skorších prác EHSV venujúcich sa rozvoju Afriky⁽¹⁾.

(1) CESE 1205/2004 „Úloha organizácií žien ako neštátnych aktérov v oblasti Dohôd z Cotonou“. Spravodajkyňa: pani Florio. September 2004.

CESE 1497/2005 „Ako začleniť sociálne aspekty do rokovaní o dohodách o hospodárskom partnerstve“ Spravodajcovia: páni Pezzini a Dantin. December 2005.

CESE 753/2006 „Afrika ako nevyhnutná priorita: stanovisko európskej občianskej spoločnosti“. Spravodajca: pán Bedossa. Máj 2006.

CESE 673/2007 „Migrácia a rozvoj: príležitosti a výzvy“. Spravodajca: pán Sharma. December 2007.

Správa monitorovacieho výboru EHSV pre vzťahy krajín AKT a EÚ: „Ľudské zdroje pre rozvoj“. Spravodajcovia: pani King a pán Akouete. Máj 2007.

3. Všeobecné úvahy

3.1 Africký kontinent je veľmi rôznorodý. Zahŕňa štáty, ktoré sa navzájom odlišujú históriou, kultúrou, etnickým zložením, prírodným bohatstvom (minerály, ropa, diamanty ...) či klímou a v ktorých prevláda rôzna situácia pokiaľ ide o demokratické pomery, správu vecí verejných alebo dodržiavanie ľudských práv... S tým súvisí aj rôzna hospodárska a sociálna úroveň krajín. Je preto ťažké pozeráť sa na Afriku globálne a posudzovať ju ako jeden celok. Napriek tomu však existujú aj určité spoločné črty – v prvom rade vzťahy s Európou, či už minulé alebo budúce, alebo spoločná história, ktorá smeruje k spoločnej budúcnosti formovanej na základe dynamiky zmien, ktoré by mali vznikáť takisto spoločne.

3.2 V globalizovanom kontexte nového storočia sa totiž v otázke vzťahov medzi Európou a Afrikou treba poučiť z minulosti a **dať im nový základ**. Musia vychádzať z uvedomenia si potreby vybudovať spoločnú budúcnosť zameranú oveľa väčšmi na spoločné silné stránky aj riziká, logiku spoločných záujmov než na chvíľkovo zdieľanú históriu, súcit alebo vernosť, v snahe zabrániť vzájomným rozporom medzi niektorými partnermi z obidvoch kontinentov.

3.3 Je to nelažký cieľ. Na africkom kontinente, vzdialenom pätnásť kilometrov od Európy, sa sústreďujú všetky „hlavné riziká“ súčasného sveta: nekontrolovaná migrácia, rozmáhajúce sa epidémie, katastrofy súvisiace s klímou a životným prostredím, hrozba terorizmu ... Zároveň je to však svetadiel s najväčším potenciálom, či už ide o prírodné zdroje alebo očakávaný dopyt v oblasti spotreby a investícií.

3.4 Európska únia je nepochybne stále najdôležitejším hospodárskym partnerom afrického kontinentu a najvýznamnejším donorom. Tento historický monopol sa však začína rúcať pod tlakom prichádzajúcich nových veriteľov, akými sú predovšetkým Čína, ale aj India, veľké štáty Latinskej Ameriky a monarchie z Perzského zálivu (dokonca aj Irán) a napokon sa do tejto oblasti vrátili aj Spojené štáty, ktoré si chcú zaistiť bezpečnosť dodávok energie a zároveň odvrátiť teroristické hrozby, rozšíriť terén na šírenie kresťanských hodnôt a demokracie a zastaviť prenikanie Číny, ktoré ich znepokojuje ^(?).

3.5 Je však očividné, že odtiaľto bude bezpečnosť Európy, rovnako ako aj jej schopnosť pokračovať v trvalom hospodárskom raste, úzko a priamo závisieť od rozvoja a stabilizácie Afriky. Nie je možné, aby v strednodobej a dlhodobej perspektíve Európa existovala ako ostrovček prosperity, vzdialený len pätnásť kilometrov od svetadielu, ktorý sa vyznačuje biedou. Európska únia musí v rámci svojho trvalo udržateľného rozvoja vziať na vedomie, že Afrika je skutočne jej „susedom“.

3.6 „Pre európsku stratégiu vzťahov s Afrikou bol dlho typický asymetrický vzťah **darca a príjemcu**, ku ktorému sa

pridávalo aj falošne upokojuvané ideologické svedomie a jednostranná vízia našich záujmov. Táto archaická a nerealistická vízia spôsobila veľa zla. Teraz je na čase obrátiť list a vytvoriť novú partnerskú koncepciu, medzi partnermi, ktorí sú si rovní vo svojich právach aj povinnostiach, riadiacu sa logikou spoločných záujmov a charakterizovanú prvkami ako trvalo udržateľný rozvoj, dobré riadenie v hospodárskej, daňovej a sociálnej oblasti, prenos technológií, atď.“ ^(?).

3.6.1 Táto stratégia, ktorá je teda založená na asymetrickom vzťahu darca – príjemca alebo veriteľ – príjemca a ktorá je zakotvená predovšetkým v rôznych dohodách, ktorými sa riadili alebo sa stále riadia vzťahy medzi EÚ a Afrikou, dnes predstavuje s ohľadom na hospodársky a sociálny stav Afriky **neúspech ⁽⁴⁾. Súčasnú situáciu teda treba zmeniť.**

Africké štáty sa dostali do závislosti, najmä finančnej, ktorá im nedovoľuje plne rozvinúť sily potrebné na rýzný vstup na svetovú hospodársku scénu.

3.6.1.1 Po desaťročiach, počas ktorých Európska únia ako aj mnohé členské štáty (často bývalé koloniálne krajiny) či medzinárodné organizácie ako Svetová banka poskytovali Afrike rozvojovú pomoc, sa na tomto svetadieli chudoba stále zhoršuje a prehlbuje.

3.6.1.2 Napriek tomu, že z rozvojových krajín či regiónov ako Čína, India, juhovýchodná Ázia alebo Brazília sa stávajú hospodárske veľmoci, ktoré sa presadili na medzinárodnom obchodnom poli, Afrike sa až na zriedkavé výnimky nedarí.

3.6.1.3 Prečo sa krajina ako Južná Kórea, ktorá ešte pred pár rokmi žila „pre ryžu a z ryže“ dokázala stať jedným zo svetových lídrov v oblasti elektroniky a lodiarstva, informatických služieb a automobilového priemyslu a Afrika nie?

3.6.1.4 Európa je stále najväčším dovozcom výrobkov z Afriky. Avšak napriek vyše 25 rokom existencie asymetrických colných sadzieb sa objem vývozu z afrických krajín do EÚ znížil o viac než polovicu, pričom v pomere k svetovému obchodu poklesol z 8 % v roku 1975 na 2,8 % v roku 2000. Uvedené colné preferencie nestačili. Nízka konkurencieschopnosť afrických výrobkov podkopala kapacity exportu z Afriky smerom do Európy.

3.6.1.5 Výsledky hospodárskeho rastu, ktorý sa opiera predovšetkým o využívanie prírodných zdrojov, sú rozdelené veľmi nerovnomerne, čím sa len zväčšujú ekonomické rozdiely, chudobní sú stále chudobní či dokonca ešte chudobnejší a bohatí ďalej bohatnú. Všetko samozrejme prebieha bez ohľadu na zásady dobrého hospodárskeho riadenia a etiky. Túto situáciu kritizujú aj mnohí Afričania:

— „(Treba), aby sa do krajiny vrátili prostriedky nelegálne získané v krajinách pôvodu, ktoré sú uložené v zahraničných bankách“ ⁽⁵⁾.

^(?) Európska únia – Afrika: „Strategické partnerstvo“, Nathalie Delapalme, Elise Colette. Notes de la Fondation Robert SCHUMANN. December 2007.

^(?) Prejav Louisa Michela, člena Komisie, na konferencii „EÚ – Čína – Afrika“, ktorú usporiadala Európska komisia. Brusel, 28. júna 2007.

⁽⁴⁾ Reakcia člena Komisie Michela na otázku, ktorá odznela na parlamentnom zhromaždení v Kigali. 18., 19., 20., 21., 22. novembra 2007.

⁽⁵⁾ Mimoriadny samit Africkej únie venujúci sa otázkam zamestnanosti a boja proti chudobe. 3. – 9. septembra 2004, Ouagadougou. Záverečné vyhlásenie (článok 16).

— „Už sme unavení zo zlého riadenia; niektoré krajiny sú chudobnejšie než v minulosti, keď sa ešte nevyužívali zásoby ropy a diamantov ... Niektoré krajiny majú štátnikov, ktorých osobný majetok prevyšuje dlh ich štátu! Toto zlo neprichádza zvonka, ale od nás samých“⁽⁶⁾.

4. Z Káhiry do Lisabonu – strategické partnerstvo Afrika – EÚ

4.1 Politiky, ktoré sa uplatňovali doteraz, ani vynaložené financie, vždy nedosiahli želané výsledky, najmä pokiaľ ide o vytváranie dôstojných pracovných miest. Vzhľadom na túto skutočnosť a potrebu zmeny výbor vyjadruje potešenie nad úspechom Lisabonského samitu, ktorý sa konal 8. a 9. decembra 2007. Víta politickú vôľu, vďaka ktorej bolo možné doplniť, či dokonca od základu zmeniť a preorientovať spôsoby spolupráce, a tým aj obchodné a politické vzťahy medzi obidvomi svetadielmi.

4.2 Sedem rokov po samite v Káhire položil Lisabonský samit základy nového strategického partnerstva „rovného s rovným“ medzi Afrikou a Európskou úniou, založeného na spoločných hodnotách, zásadách a záujmoch uplatňovaných pri spoločnom riešení globálnych otázok medzinárodnej scény: mier a bezpečnosť, správa vecí verejných a ľudské práva, migrácia, energetika a klimatické zmeny, obchod, infraštruktúra a rozvoj.

4.3 Originalita a novátorstvo tejto stratégie spočíva okrem jej obsahu aj v tom, že popri vyhlásení operačnej fázy vzniká aj osem prioritných akčných plánov (pozri prílohu I k tomuto stanovisku), ktoré predstavujú určitý náčrt alebo plán práce. Pomocou nich by sa mali vypracovať konkrétne podmienky realizácie rozhodnutí a strategických priorít, ktoré stanovila obidva kontinenty. Pokrok v uplatňovaní týchto ôsmich plánov, ktoré sú mimoriadne náročné podľa vzoru dohôd z Cotonou, sa bude hodnotiť na nasledujúcom samite v roku 2012.

4.4 Výbor považuje za pozitívum, že okrem nepochybné dôležitých vyhlásení zásad sa stanovila aj štruktúra práce, ktorá umožní operatívne a konkrétne uplatnenie týchto zásad v praxi a predovšetkým hodnotenie ich realizácie už v roku 2010.

4.5 EHSV zdôrazňuje, že každé z uvedených ôsmich partnerstiev a s nimi súvisiace akčné plány, môžu prispieť k rozvoju dôstojných pracovných miest, ak bude v tejto otázke prijaté politické rozhodnutie a ak sa s nimi budú spájať konkrétne opatrenia v oblasti zamestnanosti (pozri 7. kapitolu).

4.6 Avšak odhliadnuc od písomných vyhlásení, treba podotknúť, že deklarovaná dobrá vôľa obidvoch strán zúčastnených na samite nemôže zakryť určité ťažkosti a úskalia, na ktoré poukazujú viacerí africkí činitelia. Tí naznačujú, že nech je nová stratégia akokoľvek progresívna a vytvára vyvážené partnerstvo, nemôže zrazu odstrániť vzťahy, ktoré sa ešte stále považujú za prístup ovládajúcich k ovládaným:

— odsudzujú sa byrokratické postupy EÚ, zatiaľ čo „z Číny môžeme tak ľahko dostať traktory, ktoré potrebujeme ...“;

— žiada sa, aby EÚ odškodnila Afriku za kolonizáciu a ožobračovanie alebo aby prijala jej prisťahovalcov...;

— počť pochybnosti o tom, či je možné uzatvárať Dohody o hospodárskom partnerstve v skutočnom partnerskom duchu...;

— kritizujú sa rozdielne postoje ku kríze v Zimbabwe...

Zdá sa, že cesta k opätovnému nastoleniu skutočnej dôvery medzi obidvomi stranami je ešte dlhá a plná nástrah.

4.6.1 V tejto súvislosti sa EHSV nazdáva, že v rámci vyváženého partnerstva je **predovšetkým** úlohou samotných vlád afrických krajín, aby **prevzali zodpovednosť za dobrú správu vecí verejných, za boj proti korupcii** a využívanie priamych alebo zahraničných investícií na boj proti chudobe vo svojich krajinách. Takéto uvedomenie si zodpovednosti posilní suverenity štátov a predstavuje nevyhnutnú fázu na ceste k obnovenému partnerstvu. Takisto je nevyhnutné zakotviť aj samotnú zásadu uplatňovania takéhoto vyváženého partnerstva medzi Európskou úniou a Afrikou, ktorá nadobúda svoj plný význam pri napredovaní k rozvoju a vytváraniu dôstojných pracovných miest.

4.7 EHSV si s uspokojením všima priestor, ktorý zaujíma občianska spoločnosť či už vo svojej inštitucionálnej forme (vzťahy medzi EHSV Európskej únie a ECOSOC Africkej únie)⁽⁷⁾ alebo v podobe mimovládnych subjektov, ktoré tvoria organizovanú občiansku spoločnosť⁽⁸⁾. Na to, aby deklarovaná vôľa nadobudla konkrétny tvar a odrazila sa v skutkoch, bude v tejto súvislosti potrebné prihliadať na problémy, ktoré sa v tejto oblasti vyskytli pri realizácii Dohody z Cotonou, inak vzniká riziko, že tieto snahy stroskotajú.

Výbor celkovo súhlasí s pokrokovým smerovaním stratégie vzťahov medzi EÚ a Afrikou pre celý kontinent.

5. Vytváranie dôstojných pracovných miest – nevyhnutný cieľ úspešnej stratégie vzťahov EÚ a Afriky

5.1 V článku 55 stratégie vzťahov EÚ a Afriky sa uvádza: „Otázky zamestnanosti a najmä sociálneho zabezpečenia, nedostatočných možností zamestnať sa a podpory dôstojnej práce v Afrike sa budú riešiť spoločne, pričom prednostne sa bude treba zamerať na vytváranie užitočných pracovných miest v oficiálnej ekonomike, zlepšenie zlých životných a pracovných podmienok, v súlade s programom OSN na podporu dôstojnej práce a na začlenenie neoficiálneho hospodárstva do oficiálnej ekonomiky ...“.

5.2 Výbor víta skutočnosť, že sa v stratégii vzťahov EÚ a Afriky venuje oficiálne pozornosť otázke dôstojnej práce, nakoľko sa nazdáva, že jej kvantitatívny aj kvalitatívny rozvoj je základom pre odstraňovanie nerovnosti, chudoby a pre sociálne začlenenie, ktoré sú nevyhnutné na predchádzanie extrémizmu a konfliktom, a teda aj pre stabilitu krajín.

⁽⁶⁾ Prejav predsedu hospodárskej a sociálnej rady jedného z frankofónnych štátov Západnej Afriky na valnom zhromaždení UCESA (Únia HSR Afriky), 13. a 14. novembra 2007 v Ouagadougou.

⁽⁷⁾ Pozri články 104 a 105 vyhlásenia.

⁽⁸⁾ Pozri články 106 až 110 vyhlásenia.

6. Situácia v oblasti zamestnanosti v Afrike

Afrika má značne vysoký podiel aktívneho obyvateľstva (68,6 %). Hoci nezamestnanosť je takisto vysoká (10,3 %), **najväčším problémom je nedostatok dôstojných a produktívnych pracovných miest: 46,2 % obyvateľstva, z toho 55,4 % v subsaharskej Afrike, má k dispozícii menej než 1 dolár na deň.** Inými slovami, veľká časť aktívneho obyvateľstva vykonáva prácu na čierne, ktorá väčšinou stačí len na pokrytie ich základných potrieb. Takáto práca predstavuje 68 % celkového počtu pracovných miest, z toho 57,2 % z nich je v primárnom poľnohospodárstve. Väčšinou túto prácu vykonávajú mladí ľudia a ženy – tieto skupiny zohrávajú rozhodujúcu úlohu, keďže sú jadrom hospodárskeho spoločenstva a rodiny, a teda predstavujú základ ekonomickej a sociálnej štruktúry Afriky (pozri prílohu II k tomuto dokumentu).

7. Vytváranie dôstojných a produktívnych pracovných miest

Vzhľadom na vyššie uvedené je pre Afriku prioritou vytvoriť dôstojné a produktívne pracovné miesta, ktoré si pracovníci vyberú slobodne a ktoré jedine môžu účinne prispieť k odstraňovaniu chudoby, k vytváraniu podmienok pre dôstojný život, ku vzniku kvalitného sociálneho zabezpečenia otvoreného pre všetkých, pričom na všetkých úrovniach by sa mala uplatňovať zásada rovnosti medzi mužmi a ženami a poskytovania príležitostí mladým ľuďom, ktorí sú budúcnosťou Afriky a v neposlednom rade aj solidarita medzi generáciami.

Bez produktívnych pracovných miest by bolo ilúziou usilovať sa o dôstojnú životnú úroveň, hospodársky a sociálny pokrok či rozvoj jednotlivcov. Cesta k naplneniu týchto cieľov vedie cez rozvoj ľudských zdrojov a podnikov súkromného sektora. Aby sa tento proces mohol plne realizovať, musí prebiehať v priaznivom prostredí zahŕňajúcom demokraciu, právny štát, dobrú správu vecí verejných, dodržiavanie ľudských a sociálnych práv...

Stratégia vzťahov EÚ – Afrika, schválená na Lisabonskom samite, sa prierezovo týka rôznych tém v oblasti zamestnanosti. Cieľom tejto kapitoly je uvedenú ústrednú tému prehĺbiť prostredníctvom analýz a návrhov smerovania. Okrem toho obsahuje úvahy o hlavných činiteľoch, ktoré môžu pomôcť pri dosahovaní stanoveného cieľa. Uvedený prístup je vo svojej podstate makroekonomický. Avšak na získanie prehľadu o rôznych prebiehajúcich aktivitách by bolo vhodné neskôr zostaviť zoznam jednotlivých aktivít európskych MVO pôsobiacich v Afrike v oblasti rozvojovej pomoci, ktorý by odrážal rôznorodosť programov rozvíjaných predovšetkým v spolupráci so samosprávami a/alebo s miestnymi zoskupeniami (družstvá, združenia pestovateľov zeleniny, školské alebo zdravotnícke zariadenia...), ktoré prispievajú k rozvoju zamestnanosti.

Napriek tomu, výbor okrem vyššie uvedeného zdôrazňuje a prízvukuje, že **pre rozvoj Afriky, a teda aj pre vytváranie dôstojných a produktívnych pracovných miest, je nevyhnutné, aby štáty na tomto kontinente dosiahli väčšiu stabilitu.** Veľký počet štátov však sa však naďalej zmieta v nekonečných konfliktoch. Konflikty v Guinei, Libérii a Sierra Leone, teda v krajinách bohatých na prírodné zdroje, najmä diamanty a drevo, spôsobili za posledných desať rokov veľkú krízu v celom regióne, ktorá mnohých ľudí vyhnala z domovov. Nehovoriac o darfúrskom konflikte, ktorý sužuje Sudán, o „zabudnutej vojne“ na severe Ugandy, o pretrvávajúcom nebez-

pečenstve na východe a severe Stredoafrickej republiky a o nestabilnej situácii v Kongu. Vzhľadom na tento stav musí Európska únia a vo všeobecnosti aj medzinárodné spoločenstvo vyvinúť úsilie v otázke, ktorá je pre budúcnosť afrického kontinentu rozhodujúca. Pretože okrem páchaných ukrutností, ktoré nikto nemôže ignorovať ani tolerovať, je očividné, že ak zamestnanosť môže prispieť k posilneniu stability krajín, nestabilita naopak bráni rozvoju zamestnanosti, a tým aj vytváraniu pracovných miest.

7.1 Za hospodársky rast spojený s vytváraním pracovných miest

7.1.1 Rok 2006 bol v oblasti hospodárskeho rastu pre Afriku priaznivý, keďže jeho miera dosiahla v severnej časti kontinentu 6,3 % a v subsaharskej Afrike 4,8 %, pričom medzi jednotlivými krajinami prevládali obrovské rozdiely.

7.1.2 Tieto čísla sú pomerne vysoké, najmä v porovnaní s výsledkami Európskej únie, no kvôli stagnujúcej či dokonca klesajúcej produktivite, nesprávne orientovaným investíciám, nízkej pridanej hodnote pri väčšine priemyselných či poľnohospodárskych výrobkov, nárastu počtu obyvateľstva a obrovskému nedostatku dôstojných pracovných miest **by bola potrebná dvojciferná miera hospodárskeho rastu, ktorá by umožnila kvantitatívne a zároveň aj kvalitatívne zlepšenie zamestnanosti.** Podľa odhadov by na pozitívny vývoj v duchu miléniových cieľov, ktoré bohužiaľ nezahŕňajú ciele v oblasti zamestnanosti, bola potrebná prinajmenšom deväťpercentná miera hospodárskeho rastu.

7.1.3 Hospodársky rast Afriky sa nespája s vytváraním veľkého množstva pracovných miest, pretože má pôvod v nesprávnych zdrojoch. Hnacou silou rastu je často zvýšené využívanie prírodného bohatstva, pre ktoré sú často typické neskutočne obmedzujúce pracovné podmienky a ktorého rentabilita v poslednom čase obrovsky vzrástla, najmä v štátoch vyvážajúcich ropu, kvôli rastúcim cenám tejto suroviny. Okrem skutočnosti, že tento stav je veľmi neistý, keďže podlieha výkyvom cien, nevytvára ani ďalšie pracovné miesta. To isté platí o ostatných prírodných zdrojoch, ktoré sa väčšinou vyvážajú nesppracované. Navyše, ak strednej triede plynie prospech z oživenia určitej činnosti, jej príslušníci vyhľadávajú väčšinou výroby z dovozu. Takáto spotreba teda tiež neovplyvňuje miestnu zamestnanosť.

7.1.4 Príjmy z ťažby ropy, o ktorých sa stále nevie, kde a ako sa využívajú, by sa mali investovať do výroby spracovaných výrobkov s vysokou pridanou hodnotou, ktoré podporia hospodársky rast spojený s vytváraním pracovných miest. To isté platí o ostatných prírodných či poľnohospodárskych zdrojoch, ktoré môžu napomôcť rozvoju potravinárskeho priemyslu v rámci štruktúrovanej, financovanej a prioritnej poľnohospodárskej politiky (pozri bod 7.4 a prílohu IV k tomuto dokumentu).

7.1.5 Rast spojený s vytváraním pracovných miest v optimálnom počte nie je možné dosiahnuť iba samotnou ťažbou surovín alebo tradičnou masovou poľnohospodárskou produkciou (cukrová trstina, bavlna, banány, podzemnica olejná, kakao...). Hospodársky rast spočíva aj v rozvoji spracovateľského priemyslu produkujúceho výrobky s vysokou pridanou hodnotou, ktorý je z dlhodobého hľadiska najlepším spôsobom ako zabrániť zhoršeniu podmienok obchodovania, zapojiť sa do intraregionálneho, regionálneho a nakoniec aj svetového hospodárstva a ich plody využiť pri napredovaní k novej etape rozvoja.

7.2 Preorientovanie investícií na podporu diverzifikácie

Bez hospodárskeho rastu nie je možné vytvoriť pracovné miesta, prípadne len malý počet, no hospodársky rast sa takisto nezaobíde bez kvalitných investícií.

Vo všeobecnosti sa uznáva, že na dosiahnutie vysokého ročného hospodárskeho rastu počas viacerých rokov (pozri bod 7.1.2) by boli potrebné investície pohybujúce sa vo výške medzi 22 – 25 % HDP, no tie v posledných rokoch dosahujú len 15 %. Možno rozlíšiť dva zdroje investícií, pomocou ktorých by bolo možné napredovať želaným smerom.

7.2.1 Domáce investície

7.2.1.1 V prvom rade treba investovať do odvetví s vysokou pridanou hodnotou a (alebo) s vysokou produkčnou kapacitou, ktoré majú vysoký potenciál tvorby pracovných miest: infraštruktúra, poľnohospodárstvo a trvalo udržateľný rozvoj, ochrana životného prostredia, kultúrny priemysel, doprava, rybolov, lesníctvo, IKT, priemysel (spracovanie surovín a konečné výrobky). Takisto treba investovať do segmentov, ktoré prispievajú k vytvoreniu vhodného rámca na prilákanie priamych zahraničných investícií (PZI), aby sa vytvoril priaznivý kruh: domáce investície – výroba – obchod – zisk ... nové domáce investície ...

7.2.1.2 Domáce investície ako aj mobilizácia vnútorných finančných zdrojov umožnia, na rozdiel od PZI, aby Afrika postupovala podľa priorít rozvoja, ktoré si sama stanoví.

7.2.1.3 Kde je možné nájsť prostriedky na domáce investície?

- Využívanie nesmiernych známych či skrytých príjmov z ťažby prírodných zdrojov (ropa, plyn, uhlie, diamanty, drevo, minerály: chróm, platina, kobalt, zlato, mangán, meď, železo, urán...) ⁽⁹⁾. (Ako sa s nimi nakladá v súčasnosti? A čo sa napríklad deje s príjmami z cukru, ktorý sa predal za trojnásobok svetovej ceny?)
- Zavedenie dane z pridanej hodnoty (DPH) viedlo len k obmedzenému a neúplnému zvýšeniu verejných príjmov. Tento stav by bolo možné zlepšiť.
- V niektorých krajinách by sa mohli daňové príjmy zdvojnásobiť, ak by sa zlepšil výber daní.
- Z veľkých rozdielov v pomere daňových príjmov a HDP (od 38 % v Alžírsku a Angole až po menej než 10 % v Nigeri, Sudáne a Čade) vyplýva, že krajiny, kde je tento pomer veľmi nízky, môžu významne zvýšiť svoje príjmy.
- Základ príjmov by sa zvýšil aj legalizovaním nelegálnej práce, a teda rozšírením daňového základu.

⁽⁹⁾ Na území samotnej Afriky sú sústredené takmer všetky svetové zásoby chrómu (predovšetkým v Zimbabwe a Južnej Afrike), 90 % zásob platiny (Južná Afrika, ...) a 50 % zásob kobaltu (Demokratická republika Kongo, Zambia, ...).

Všetky uvedené zlepšenia by mali prispieť ku kvantitatívnemu a kvalitatívnemu zvýšeniu verejných opatrení.

— V niektorých krajinách sú dôležitým zdrojom rozvoja financie, ktoré zasielajú ľudia pracujúci v zahraničí ⁽¹⁰⁾. V roku 2004 dosiahli približne 16 miliárd USD. Tieto prostriedky, evidované aj neevidované, pravdepodobne prevyšujú objem finančných zdrojov verejnej rozvojovej pomoci a priamych zahraničných investícií. Ak by tieto financie, ktorými sa nezvyšuje zadlženosť krajiny, prechádzali oficiálnym bankovým systémom afrických štátov (ktorý by musel byť bezpečný, dôveryhodný a kvalitný), mohli by významne ovplyvniť investičné kapacity. Aj na tomto samotnom bode je vidieť, **nakoľko je pre africké krajiny dôležité prísťahovalectvo**. Z toho vyplýva, že o všetkých zmenách predpisov týkajúcich sa migračných tokov by sa malo dôkladne diskutovať medzi EÚ, jednotlivými členskými štátmi a dotknutými africkými krajinami ⁽¹¹⁾.

— Únik kapitálu oberá africké štáty aj naďalej o značné zdroje investícií. **Tento únik kapitálu predstavuje dvojnásobok dlhu celého afrického kontinentu** ⁽¹²⁾, a preto niektorí odborníci považujú Afriku za „čistého veriteľa“ voči zvyšku sveta. Ak by sa tieto zdroje vyčlenili na produktívne investície, mohli by viesť k vytvoreniu pracovných miest a poskytnúť príjem rozsiahlym časťam obyvateľstva. Okrem snahy zastaviť tento odlev, ako sa o to pokúsili niektoré európske krajiny, by vlády mohli uvažovať aj o dočasnej amnestii na návrat tohto typu kapitálu.

S takýmito perspektívami a s potrebnými reformami, najmä v oblasti financií a rozpočtu, by Afrika mohlo dokázať zmobilizovať oveľa viac vnútorných zdrojov na financovanie produktívnych investícií podľa vlastného výberu.

7.2.2 Priame zahraničné investície (PZI)

Pre hospodárstvo Afriky je nevyhnutný prílev priamych zahraničných investícií. Ak sú správne nasmerované, zohrávajú pri rozvoji cieľovej krajiny dôležitú úlohu – prinášajú jej najmä kapitál a technológie, ako aj poznatky, know-how a prístup k trhom, čo ďalej prispieva k efektívnejšiemu využívaniu zdrojov a zvyšovaniu produktivity.

7.2.2.1 Priemerný ročný prílev PZI do Afriky sa v osemdesiatych rokoch 20. storočia v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím zdvojnásobil a dosiahol 2,2 miliardy USD, v deväťdesiatych rokoch sa značne zvýšil na 6,2 miliardy USD a v rokoch 2000 – 2003 dosiahol až 13,8 miliardy USD. Prílev investícií na tento svetadiel však napriek tomu predstavuje len 2 až 3 % celosvetových tokov (vrchol, t. j. 6 %, dosiahol v polovici sedemdesiatych rokov) a menej než 9 % tokov do rozvojových krajín v porovnaní s vrcholom, ktorý v roku 1976 dosiahol 28 %.

⁽¹⁰⁾ Pozri CESE 673/2007 „Migrácia a rozvoj: príležitosti a výzvy“, spravodajca pán SHARMA, December 2007.

⁽¹¹⁾ Druhé spoločné stretnutie EHSV – UCESA (Únia HSR Afriky). Vyhlásenie predsedov.

⁽¹²⁾ „Hospodársky vývoj v Afrike“ (Le développement économique en Afrique), správa Konferencie OSN o obchode a rozvoji (UNCTAD), 26. septembra 2007.

7.2.2.2 Jednou z hlavných charakteristík prílevu PZI do Afriky je, že smerujú najmä do oblasti prírodných zdrojov. To vysvetľuje aj nerovnomerné rozloženie PZI na kontinente. Za ostatné dve desaťročia smerovali do 24 afrických krajín označovaných ako závislých od ropy a minerálov, priemerne tri štvrtiny PZI.

7.2.2.3 PZI by sa mali presmerovať, najmä do výrobných odvetví, aby bolo možné diverzifikovať hospodárstvo a vytvoriť konkurencieschopnú výrobu podporovanú prenosom technológií. Na to, aby Afrika dokázala prilákať diverzifikované PZI a na to, aby sa tieto využívali efektívne, musí tento kontinent pokračovať v snahách o vytvorenie celkovo priaznivého a atraktívneho prostredia. PZI totiž prichádzajú a prispievajú k rozvoju, len ak je splnených viacero základných podmienok: kvalita hospodárskej štruktúry a infraštruktúry, rozsah koncentrovaného trhu (z čoho vyplýva význam regionálnej integrácie), vzdelávanie pracovníkov (pozri „Ludské zdroje“), posilnenie a stabilita verejnej moci a riadna správa vecí verejných. Na efektívne využívanie PZI je okrem toho potrebné, aby tieto investície boli súčasťou vízie národného hospodárstva, ktorá nesmie opomínať ani intraregionálne, regionálne a svetové aspekty. V tejto súvislosti je potrebné vytvoriť skutočnú národnú stratégiu rozvoja, ako v juhovýchodnej Ázii v sedemdesiatych až osemdesiatych rokoch 20. storočia.

7.2.2.4 PZI však nie sú všeliakom a predovšetkým nedokážu vyriešiť otázky správy vecí verejných, demokracie, právneho štátu, dodržiavania ľudských práv, korupcie a úniku kapitálu... Tu treba pripomenúť, že PZI pochádzajúce z Číny v posledných značne vzrástli, a to najmä v nadväznosti na rozsiahle diplomatické snahy, ktoré vyvrcholili samitom Čína – Afrika. Čína sa pri svojich PZI sa takmer výlučne zameriava na ťažobný priemysel, nakoľko sa usiluje zabezpečiť si suroviny potrebné na svoj hospodársky rozmach.

7.2.2.5 Objem obchodu medzi Čínou a Afrikou sa za desať rokov zvýšil dvadsaťnásobne, pričom vzrástol z 3 miliárd USD v roku 1998 na 55 miliárd USD v roku 2006. Avšak z hľadiska záujmov Afriky vyvoláva čínska metóda viaceré otázky. Podpora sa často poskytuje vládám, ktoré sa neuberajú k demokracii, neusilujú sa o rozvoj právneho štátu či boj s chudobou⁽¹³⁾. V tejto súvislosti je veľavravným príkladom konflikt v Darfúre ako aj prístup Číny k otázke Zimbabwe. Čínska metóda okrem toho priaznivo nepôsobí ani na rozvoj (pozri prílohu III k tomuto stanovisku).

7.2.2.6 Členské štáty EÚ sa v oblasti investícií v Afrike značne angažujú. Ich pôsobenie by bolo možné rozšíriť napríklad nasledujúcimi krokmi:

- ponúknuť podnikom v EÚ hmatateľné stimuly, napríklad formou daňových úverov,
- využívať existujúce nástroje rozvoja po ich prehodnotení a posilnení – napr. zvýšiť výkonnosť investícií EIB

⁽¹³⁾ Paritné parlamentné zhromaždenie AKT – EÚ. Návrh správy na tému „Priame zahraničné investície v krajinách AKT“, spravodajcovia: pani Astrid LULLING a pán Timothy HARRIS, Kigali, november 2007.

a zjednodušiť ich, aby sa stali užitočným zdrojom pre súkromný sektor,

- vytvoriť štruktúru/orgán zameraný na ručenie za vhodne financované investície, podľa článku 77 ods. 4 Dohody z Cotonou.

7.3 Využitie MSP na hospodársky rozvoj

Súkromný sektor a jeho posilnenie a diverzifikácia sú kľúčové pre trvalo udržateľný rozvoj, vytváranie pracovných miest, a teda aj boj s chudobou.

Avšak vo väčšine afrických krajín určitým spôsobom chýba prepojenie medzi neformálnou ekonomikou a veľmi malými podnikmi (ktoré sa väčšmi zameriavajú na sociálne prežitie než na skutočnú stimuláciu hospodárstva) na jednej strane a pobočkami veľkých zahraničných firiem, ktoré fungujú takmer izolovane, a teda k miestnemu hospodárstvu prispievajú len malou mierou.

Vytvára tu teda úloha podporiť zakladanie malých a stredných podnikov (MSP), ktoré by vytvorili celistvú hospodársku štruktúru prispievajúcu k **rozvoju súkromného sektora, ktorý je pre rozvoj Afriky nevyhnutný**.

Na rozvoj MSP by sa mali podniknúť najmä nasledujúce kroky:

- podpora regionálnej integrácie (pozri bod 7.8) s cieľom prekonať obmedzenia miestnych trhov,
- zníženie administratívnej záťaže, zvýšenie dôveryhodnosti súdov, prispôbenie infraštruktúry vrátane nehmotnej infraštruktúry (komunikácia) potrebám MSP,
- rozšírenie finančných možností MSP (pozri bod 7.2.1 – domáce investície) v oblasti ich vytvárania a financovania. Kvôli tomu by bolo predovšetkým potrebné zlepšiť podnikateľské prostredie (napr. vytvorením podpory trhu a predaju), pomôcť MSP splniť podmienky oficiálneho financovania a rozšíriť ponuku financovania častejším využívaním nefinančného súkromného sektora.
- **Európska únia musí povýšiť rozvoj MSP na jednu z hlavných línií svojej politiky spolupráce v Afrike.** Mala by prostredníctvom členských štátov a ich podnikov podporovať a propagovať zakladanie MSP (podporou investícií cez daňové stimuly ako sú daňové úvery, zvýhodnené pôžičky, úloha EIB ...) najmä:

- systematickým prenosom technológií (know-how, informácie), ktorý by neskôr mohol iniciovať výskumné a rozvojové programy. Každý európsky podnik, ktorý uzavrie zmluvu na dodávku zariadení, priemyselných výrobkov, atď., by sa mal zaviazat, že odovzdá aj svoju technológiu. (Tento postup funguje s Čínou v jadrovej a leteckej oblasti – prečo by sa nemohol uplatňovať aj na Afriku pri menej zložitých výrobných, hoci pri nich ide o nižšie finančné prostriedky?),

- zakladaním ďalších podnikov a podnikateľských inkubátorov – tento postup by sa mohol podporovať tým, že by sa do odbornej prípravy začlenila snaha o rozvoj podnikateľského ducha,
- rozvojom spoločných podnikov spájajúcich africké a európske prvky (kapitál, pracovná sila, vedenie...).

7.4 Vytvoriť moderné a konkurencieschopné poľnohospodárstvo

Najdôležitejšou strategickou prioritou rozvoja Afriky musí byť poľnohospodárstvo, rybolov a lesníctvo, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou rozvoja vidieka. Tieto odvetvia predstavujú základ primárneho rozvoja a keďže sa rozvíjajú na veľkej časti územia, určujú aj štruktúru hospodárskeho a sociálneho života. Takýto rozvoj je nevyhnutný pre napredovanie smerom k potravinovej sebestačnosti, pretože je zásadnou oblasťou hospodárstva afrických krajín, prispieva k stabilizácii obyvateľstva a navyše predstavuje veľký potenciál pre vytváranie pracovných miest. Vzhľadom na význam afrického poľnohospodárstva (venuje sa mu 57,2 % aktívneho obyvateľstva – oproti 5 % v industrializovaných krajinách) je prekvapujúce, že v Deviatom európskom rozvojovom fonde sa na poľnohospodárstvo vyčlenilo len 1 %. Tento údaj posilňuje myšlienku potrebného zapojenia občianskej spoločnosti, a predovšetkým poľnohospodárov, do prípravy národných orientačných programov. Pre porovnanie: Svetová banka venovala na poľnohospodárstvo 8 % svojich zdrojov, pričom sama priznáva, že tento objem je nedostatočný.

V súčasnosti, v čase rastúcich cien poľnohospodárskych surovín, a teda aj potravín, na medzinárodných trhoch, viac než kedykoľvek v minulosti platí, že postupný rozvoj poľnohospodárstva môže prebehnúť len prostredníctvom kvalitnej a štruktúrovanej poľnohospodárskej politiky, so **strednodobým a dlhodobým plánovaním. Tejto politike musí byť udelená rozpočtová a finančná priorita v širokom zmysle slova** a musí byť prispôbená osobitným podmienkam a obmedzeniam jednotlivých krajín ako aj dotknutému kontinentu a zároveň v nej nesmie chýbať regionálny prístup.

V záujme čo najúspešnejšej realizácie takejto politiky je nutné ju navrhnuť a uplatňovať zásadne len v spolupráci s organizáciami afrických poľnohospodárov a treba do nej začleniť aj ochranné mechanizmy. Je v poriadku, že do Senegalu sa dováža ryža z Ázie, hoci má táto krajina pozdĺž rieky nevyužitý potenciál zavlažovaných území?

Racionálna politika podpory zamestnanosti v poľnohospodárstve by mohla vychádzať najmä z aspektov uvedených v prílohe IV k tomuto stanovisku.

7.5 Ľudské zdroje ako základ politiky na podporu zamestnanosti

Rozvoj ľudských zdrojov je neoddeliteľným faktorom každej rozvojovej stratégie. V tomto procese zohrávajú poprednú úlohu vzdelávanie a odborná príprava, keďže poskytujú flexibilnú a kvalitnú pracovnú silu, ktorá sa dokáže zamestnať v rôznych oblastiach. Odborníci na plánovanie ľudských zdrojov by mali spolu so socio-ekonomickými aktérmi

zanalyzovať požiadavky v oblasti pracovných miest, trhu práce, vypracovať strednodobé a dlhodobé predpovede a predvídať hlavné problémy a výzvy súvisiace so vzťahom medzi vzdelaním a zamestnaním. Vo všeobecnosti môže byť poučným príkladom situácia rozvíjajúcich sa krajín alebo krajín, ktoré zaznamenali rozvoj nedávno, ako napríklad Kórea.

Kľúčovú úlohu tu musí zohrať EÚ a členské štáty, ktoré majú bohaté skúsenosti v oblasti odbornej prípravy a zameraného a selektívneho financovania so zabezpečenou sledovateľnosťou. Z tohto hľadiska ponúka EÚ veľa vzdelávacích projektov, na ktorých môžu participovať africkí študenti. Táto aktivita je veľmi dôležitá, pretože budúcnosť Afriky závisí od vzdelaných ľudí.

Rozličné aktivity, ktoré by bolo možné rozvíjať s cieľom zamerať sa pri podpore zamestnanosti na ľudské zdroje, sú podrobnejšie uvedené v prílohe V k tomuto stanovisku.

7.6 Regionálna integrácia

Vo všeobecnosti sa uznáva, že v rámci Afriky existuje obrovský potenciál na rozvoj obchodu a na vytvorenie širšieho hospodárskeho priestoru.

Hoci regionálna a intraregionálna hospodárska integrácia značne pokročila, najmä vytvorením Africkej únie, obchodný potenciál zatiaľ nie je plne využitý. Treba lepšie koordinovať opatrenia na harmonizáciu colných postupov, obmedziť tarifné a netarifné prekážky, zlepšiť dopravu a komunikácie prostredníctvom zvýšených investícií do rozvoja regionálnej infraštruktúry a zabezpečiť voľný pohyb občanov najmä zrušením vízovej povinnosti. Všetky uvedené kroky by navyše mali byť v súlade s **politikou územného plánovania**, v snahe vytvoriť súvislý celok.

V rámci hospodárskeho rozvoja Afriky je predovšetkým nutné prehĺbiť jej vnútorný trh tak, aby dokázal podporovať vnútorný rast, vďaka ktorému by sa kontinent mohol stabilizovať a zaujať miesto na svetovej hospodárskej scéne. Regionálna integrácia a rozvoj vnútorného trhu sú odrazovými mostíkmi, ktoré umožnia Afrike pozitívne sa otvoriť voči svetovému obchodu.

V tejto súvislosti výbor vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že doteraz neboli uzatvorené **regionálne** rokovania o dohodách o hospodárskom partnerstve, ktoré sa týkajú aj hospodárskej integrácie.

7.7 Sociálny dialóg

Sociálny dialóg je nevyhnutný pre rozvoj dôstojnej práce a produktívnych pracovných miest. Zároveň sa musí stať neoddeliteľnou súčasťou realizácie spoločnej stratégie. Plná účasť sociálnych partnerov na hospodárskom a sociálnom dianí, najmä prostredníctvom rokovaní o kolektívnych dohodách, je totiž nielen demokratickou požiadavkou ale aj zdrojom sociálneho rozvoja, sociálneho zmieru a hospodárskej konkurencieschopnosti. Sociálny dialóg je najlepším prostriedkom na dosiahnutie socio-ekonomického konsenzu, ktorý je nositeľom

rozvoja. Možno povedať, že optimálny hospodársky rozvoj môže nastať len vtedy, ak ho sprevádza sociálny rozvoj. Tieto koncepty sa musia rozvíjať paralelne a vytvárať dynamiku potrebnú na plné napredovanie hospodárskeho pokroku, ktorý môže priniesť zlepšenie životného štýlu, dôstojné pracovné miesta a blaho obyvateľstva. Treba teda vytvárať alebo rozvíjať odborárske slobody a kolektívne rokovania, ako aj silné a nezávislé organizácie zamestnávateľov a pracovníkov, ktoré majú potrebné odborné poznatky na to, aby mohli správne plniť svoju úlohu.

7.8 Organizovaná občianska spoločnosť

Účasť neštátnych aktérov je nevyhnutným prvkom rozvoja dôstojnej práce. Ich zapojenie zodpovedá nielen požiadavkám participatívnej demokracie, ale zároveň prináša znalosti a know-how ľudí z „terénu“, ktorí každodenne podnikajú, vyrábajú, pestujú... Preto ich treba zapojiť do prípravy národných a regionálnych orientačných programov a považovať za plnohodnotných aktérov rozvoja. Takisto by mali mať nárok na verejnú rozvojovú pomoc a mali by sa na nich uplatňovať ustanovenia Dohody z Cotonou o pomoci na zvýšenie kapacít. V tejto súvislosti je zaujímavé pripomenúť 3. kapitolu stanoviska výboru 1497/2005 o potrebnom štruktúrovanom či dokonca inštitucionálnom usporiadaní organizovanej občianskej spoločnosti (platforma, sieť, výbor ...), ktoré by zabezpečilo časovú a miestnu jednotu potrebnú na vedenie diskusií a definovanie smerovania. Z tohto hľadiska je **pre Afriku nasledovania hodným príkladom vytvorenie Poradnej rady pre občiansku spoločnosť prostredníctvom Dohody o hospo-**

dárskom partnerstve CARIFORUM-ES, ktorá bola uzatvorená v decembri 2007. (Pozri záverečné vyhlásenie z 25. schôdze hospodárskych a sociálnych kruhov AKT – EÚ, ktorá sa konala 4., 5. a 6. marca v Bruseli: „Lepšie partnerstvo pre lepší rozvoj“). EHSV tu v rámci plnenia mandátu, ktorý mu prislúcha podľa Dohody z Cotonou, významne prispel prostredníctvom svojho monitorovacieho výboru AKT-EÚ, ku koordinácii, kolektívnej reflexii a rozvoju sietí organizovanej občianskej spoločnosti.

7.9 Správa vecí verejných

Dobrá správa vecí verejných posilňuje dôveru investorov. Už len z tohto hľadiska je pre rozvoj Afriky nevyhnutná. Preto je ústredným prvkom dialógu v rámci partnerstva Európy a Afriky podpora demokratického riadenia spoločnosti, ktorá je potrebná na všetkých úrovniach administratívy. Treba ju chápať globálne a mala by zahŕňať dodržiavanie ľudských práv a práv pracujúcich, vrátane odborárskych slobôd, pracovných noriem, ako aj otázky právneho štátu, posilnenia inštitúcií a štátneho aparátu, ktorého labilita a nedostatočné kapacity často brzdia realizáciu aktivít v oblasti spolupráce, zapojenie občianskej spoločnosti do skutočnej participatívnej demokracie, či dokonca boj proti korupcii. V poslednej uvedenej oblasti **musí Európska únia ako aj členské štáty stanoviť v rámci partnerstiev príslušné požiadavky a podmieniť finančnú pomoc možnosťou sledovať jej využitie.** Zo sto miliárd dolárov, ktoré sa ročne vynaložia na pomoc, sa totiž tridsať miliárd „stratí“⁽¹⁴⁾ (pozri body 3.6.1.5 a 7.2.1.3, posledná odrážka).

V Bruseli 18. septembra 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris Dimitriadis

⁽¹⁴⁾ „Hospodársky vývoj v Afrike“ (*Le développement économique en Afrique*), 27.9.2007. Rozhovor štátneho tajomníka francúzskej vlády pre frankofóniu, denník „Le Monde“ 16.1.2008.